

Eğitim Sosyolojisinin Cevabını Aradığı Sorular:

- Toplumsal bir süreç olan eğitim en uygun koşullar altında toplumsal sorunları nasıl çözebilir? Toplumsal sorunlar eğitim yoluyla nasıl çözülür?
- Toplum tarafından istenilen durum ve davranışların korunmasında eğitim nasıl etkili olur? İstenilen durum ve davranışlar, eğitim yoluyla nasıl sürdürülebilir? Bu durum ve davranışlara eğitim yoluyla nasıl süreklilik kazandırılır?
- Toplumun amaçlarının gerçekleştirilmesinde eğitimden nasıl yararlanılır? Eğitim bu konuya nasıl katkıda bulunabilir?

Müfredat, Ders Kitabı Ve Sosyolog

- Eğitim, öğrenen ile öğretim ilişkisi üzerine şekillenir. Gerek öğrenen gerekse öğreten, öğrenilene bağlı olarak çok sayıda araç kullanır. Bunların başında neyin nasıl, niçin öğrenileceğini, neler öğrenilmesi gerektiğini belirleyen müfredat gelir. Müfredatın somut görünümlerinden biri de ders kitaplarıdır.

- Müfredat, eğitim sistemi içinde egemen güç (devlet, eğitim bakanlığı vd.) tarafından biçim ve içeriği tanımlanan, gerek eğitim materyallerinin (ders kitabı, çalışma kitabı, dergi vs.) gerekse eğitim süreçlerinin (öğretim, alıştıırma vs.) üzerine kurulduğu; konu, bilgi ve değerlerin belli bir dil, ideolojik söylem ve bilim anlayışı çerçevesinde tarif edildiği resmi pedagojik şablondur.

- Müfredat, içerik, amaçlar, yetiştirme ve kültür gibi kavramlara işaret eder. Haliyle müfredat, önemli olarak görülen belli bilgileri ve meşru bir dünya görüşünü temsil eder, bir kontrol aracı olarak işler. Müfredatta sunulan bilgi ve değerlerin dışında alternatif görüşlerin olmadığı zımni olarak kabul edilir. Bu da bir idealizasyon süreci olarak işlev görür. Yani müfredata ilişkin alınan kararlar büyük oranda idealleştirilen bir imgeye dönük bireyler yetiştirme isteğiyle somutlaştırılır. Dolayısıyla siyasal iktidar tanımladığı müfredatla eğitim sisteminden belli bir insan tipini yetiştirmesini bekler.

- Belli bir insan tipinin yetiştirilmesi sadece müfredatın konusu değildir; bilakis, «gizli müfredat» denilen bir mekanizma da tüm eğitim sistemi içinde devreye sokulur.
- Gizli müfredat diğer bir deyişle örtük program, açık müfredatta eksik ve belirsiz kalan bilgi ve değerleri daha ayrıntılı biçimde tanımlayan, egemen siyasal sisteme ve kültüre sosyalleştirmeyi derinleştiren, öğrenci tipini daha dar kalıplar içinde netleştirmeye çalışan bir müfredattır. Öğrencilere okulda eğitsel rutinler içinde özümsetilen çok sayıda sosyal, kültürel ve etik davranış gizli müfredatın konusunu oluşturur.

- Yazılı olmayan gizli müfredat, başta müdür, sonra öğretmen ve öğrenciler tarafından uygulanır. Bu uygulama daha çok davranışlara sinen, saygı konusu olan bir bağlamda yerine getirilir. Öğretmenin önünde düğme iliklemekten, derste söz almak için parmak kaldırmaya, öğretmene 'siz' diye hitap etmekten ders çalışmanın iyi bir şey olduğuna inanmaya, İstiklal Marşı'nı gür sesle okumak gerektiğinden okulu temiz tutmaya değin bir dolu davranış okulun özneleri tarafından iyi, gerekli ve onaylanır olarak görülür.

- Ancak gizli müfredata konu olan söz, davranış ve düşünceler eğitimdeki sosyal parametrelere (toplumsal sınıf, cinsiyet, etnik köken vs.) göre değişebilir. Örneğin yoksul bir mahalledeki okulda gizli müfredatın konuları (sisteme mutlak itaat, geleneğe aşırı vurgu, talimatları yerine getirmede dakiklik, üste mutlak saygı vs.) üst sınıf kökenli çocukların okudukları okuldaki gizli müfredat konularıyla (yarışmacı, bilgilendirici, etkin, çok yönlü bir eğitim algısı, öğrenciye konumundan ötürü saygı vs.) aynı olmayabilir.

- Toplum bir bütünsellik gösterse dahi homojen bir varlık değildir. Toplumda bütünleştiren ve ayrıştıran öğeler bir arada bulunur. Eğitim sistemleri genel olarak toplumu bütünleştiren öğeler üzerinden kurulur. Özellikle müfredatların temel amacı budur. Ne var ki toplumun homojen olmayan yapısı gereği oluşan farklılıkların müfredat dışı bırakılması önemli tartışmaları, gerilimleri de beraberinde getirmiştir. Ulus devletler bu sorunu aşmak için temel eğitimi önemli ölçüde evrensel bilgi, hümanist değerler ve laik kültür üzerine kurmaya çalışmışlardır.

